

Anàlisi i Adaptació de Qüestionaris

Codi: 43882
Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
4316222 Recerca en Psicologia Clínica i de la Salut	OT	0	1

Professor/a de contacte

Nom: Eduardo Doval Diéguez

Correu electrònic: Eduardo.Doval@uab.cat

Equip docent

Eva Penelo Werner

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: espanyol (spa)

Prerequisits

Objectius

L'objectiu d'aquest mòdul és que l'alumnat sigui capaç de seleccionar, adaptar o crear, els instruments de mesura que millor s'adeqüin als seus interessos d'investigació i que posseeixin unes propietats psicomètriques adequades

El mòdul comença amb l'exposició dels conceptes de fiabilitat i validesa, com a principals propietats psicomètriques de les puntuacions obtingudes amb instruments de mesura. Es detallen les evidències, tant teòriques com empíriques, els dissenys i els indicadors associats a aquestes evidències. Per la seva rellevància en la valoració de la validesa i la fiabilitat, es presentaran, entre d'altres, les tècniques d'anàlisi factorial per a l'anàlisi de l'estructura interna, una evidència de validesa, i el càlcul dels coeficients alfa de Cronbach i Omega com a índexs de consistència interna, una evidència de fiabilitat. També s'exposen els diferents tipus d'interpretació de les puntuacions obtingudes amb instruments de mesura, tant els referits a un criteri com els referits a una norma.

A la segona part del mòdul s'aplicaran els coneixements, adquirits a la primera part, a la valoració crítica de l'adequació d'instruments de mesura ja existents a determinades necessitats d'avaluació. En cas que un instrument present propietats adequades però només es disposi de versions en idiomes o per cultures alienes, s'explicarà la metodologia necessària per a realitzar adaptacions lingüístiques i / o culturals.

També per al cas en què sigui necessari elaborar un nou instrument de mesura, s'exposarà la metodologia adequada per cobrir totes les etapes del desenvolupament de l'instrument, des del seu disseny fins a la seva validació.

En tots els apartats del mòdul es treballarà amb documents normatius o recomanacions internacionals.

Competències

- Analitzar de forma crítica les teories, models i mètodes més actuals d'investigació psicològica en l'àmbit de la psicologia clínica i de la salut.
- Analitzar les dades i interpretar els resultats de recerques en psicologia clínica i de la salut.

- Aplicar els principis ètics rellevants i actuar d'acord al codi deontològic de la professió en la pràctica de la recerca científica.
- Discutir els resultats de recerques en psicologia clínica i de la salut, contrastar-los amb la literatura científica existent i extreure'n conclusions i aplicacions pràctiques.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements adquirits i la seva capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants sàpiguen comunicar les seves conclusions, així com els coneixements i les raons últimes que les fonamenten, a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats.
- Que els estudiants tinguin les habilitats d'aprenentatge que els permetin continuar estudiant, en gran manera, amb treball autònom a autodirigit.
- Seleccionar i aplicar els instruments d'avaluació psicològica adequats als objectius d'un projecte de recerca en psicologia clínica i de la salut en diferents àmbits tant sanitaris com no sanitaris.
- Utilitzar terminologia científica per argumentar els resultats de la recerca en el context de la producció científica, per comprendre i interactuar eficaçment amb altres professionals.

Resultats d'aprenentatge

1. Aplicar els principis ètics rellevants i actuar d'acord al codi deontològic de la professió en la pràctica de la recerca científica.
2. Conèixer les limitacions de les conclusions teòriques que es poden derivar dels resultats numèrics obtinguts amb els models d'anàlisi psicomètrica explicats en el mòdul
3. Conèixer les limitacions generals dels models d'anàlisi psicomètrica explicats en el mòdul.
4. Elegir el model psicomètric més adequat en funció de la pregunta de recerca, del disseny de recollida de les dades i de l'escala de mesura de les variables implicades.
5. Estimar els models psicomètrics utilitzant programes d'ordinador específics per a l'anàlisi estadística de dades.
6. Extreure conclusions pràctiques dels resultats psicomètrics i valorar-ne les implicacions
7. Interpretar i discutir els resultats psicomètrics d'una recerca en psicologia aplicada atenent al disseny, al mètode i a les anàlisis dutes a terme
8. Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements adquirits i la seva capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seva àrea d'estudi.
9. Que els estudiants sàpiguen comunicar les seves conclusions, així com els coneixements i les raons últimes que les fonamenten, a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats.
10. Que els estudiants tinguin les habilitats d'aprenentatge que els permetin continuar estudiant, en gran manera, amb treball autònom a autodirigit.
11. Seleccionar els instruments d'avaluació psicològica atenent a les seves propietats psicomètriques i a l'objecte de l'avaluació.
12. Seleccionar els resultats entre tots els que presenta l'ordinador després de fer una anàlisi psicomètrica, i els índexs apropiats que s'han d'incloure en una publicació.
13. Utilitzar terminologia científica per argumentar els resultats de la recerca en el context de la producció científica, per comprendre i interactuar eficaçment amb altres professionals.
14. Valorar els índexs d'ajust obtinguts amb ordinador, després de fer una anàlisi psicomètrica, per comprovar l'adequació del model estimat.

Continguts

Bloc I

Propietats psicomètriques desitjables en un instrument de mesura: conceptes

Avaluació de les propietats psicomètriques d'un instrument ja existent

Adaptació d'un instrument ja existent

Desenvolupament d'un nou instrument de mesura

Bloc II

Propietats psicomètriques desitjables en un instrument de mesura: tècniques

Baremació

Anàlisi factorial

Funcionament diferencial de l'Item (DIF) i invariància

Fiabilitat

Metodologia

Les quatre hores de cada sessió de classe, es reparteixen de manera que les dues primeres estara guiades pel professorat (tipus conferència) i les altres dues es dediquen, de forma pràctica, a la aplicació dels conceptes estudiats a problemes concrets. L'estudiant també haurà de realitzar treballs fora de les sessions presencials (lectura de material, elaboració d'evidències...).

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Conferències	18	0,72	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 10, 11, 12, 13, 14
Seminaris (resolució de casos, sessions pràctiques amb ordinador)	18	0,72	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14
Tipus: Supervisades			
Tutories	7,5	0,3	8, 10, 13
Tipus: Autònomes			
Activitats cooperatives d'aprenentatge	12	0,48	4, 5, 6, 7, 8, 11, 12, 13, 14
Elaboració de les evidències no presencials	20	0,8	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14
Estudi reflexiu i integració de la matèria	30	1,2	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14
Lectura crítica de material psicomètric	20	0,8	8, 10, 13
Resolució de problemes	20	0,8	4, 5, 6, 7, 8, 11, 12, 13, 14
Selecció de proves psicomètriques (tests)	3	0,12	11

Avaluació

L'avaluació del mòdul es realitza a partir de cinc evidències (fins a 10 punts) i de l'assistència i participació en les activitats programades (1 punt addicional). Les quatre primeres evidències consisteixen en el desenvolupament individual de treballs de petita dimensió (EV1: avaluació de les propietats d'una prova, EV2:

proposta de disseny de l'adaptació o desenvolupament d'una prova) o l'anàlisi d'uns resultats presentats de forma individual o en grups de dues persones (EV3: resultats d'anàlisi factorial, invariància i DIF, EV4: resultats de baremació i fiabilitat), i la cinquena en una prova tipus test o de resposta oberta curta, sobre els continguts treballats en el mòdul. Les quatre primeres evidències (EV1-EV4) tenen un pes del 60% sobre la nota final del mòdul (15% cadascuna) i la cinquena (EV5) del 40%. Finalment es valora amb un 10% addicional de la nota del mòdul l'assistència i participació a les activitats proposades. El lliurament de les evidències EV1-EV4 és virtual i EV5 és presencial al finalitzar la docència dirigida.

Per superar el mòdul serà necessari obtenir una puntuació de 5 sobre 10, havent obtingut un mínim de 3,5 punts sobre 10 en la prova tipus test, i una puntuació diferent de 0 en almenys tres de les quatre primeres evidències. En cas de no assolir aquests criteris, si prèviament s'ha fet l'examen (EV5) i al menys s'han lliurat dues de les evidències EV1-EV4, es podrà optar a una prova de recuperació.

La recuperació consistirà en tornar a presentar totes aquelles evidències (EV1-EV5) en què s'hagi obtingut menys del 50% de la nota possible.

L'alumnat que hagi lliurat evidències d'aprenentatge amb un pes igual o superior a 4 punts (40%) no podrà constar en actes coma "no avaluable".

(Pautes d'avaluació de la Facultat de Psicologia: http://www.uab.cat/doc/DOC_avaluaciotitulacions1819)

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Assistència i/o participació en activitats programades	10%	0	0	2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 13, 14
EV1: Selecció d'una prova i avaluació de les seves propietats psicomètriques	15%	0	0	6, 7, 8, 9, 10, 11
EV2: Planificació de l'adaptació o creació d'un instrument	15%	0	0	1, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 13
EV3: Anàlisi factorial, invariància i funcionament diferencial de l'ítem (DIF)	15%	0	0	2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14
EV4: Fiabilitat i baremació	15%	0	0	2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14
EV5: prova de coneixements global	40%	1,5	0,06	4, 6, 7, 8, 12, 13, 14

Bibliografia

Bibliografia bàsica

Abad, Francisco; Olea, Julio; Ponsoda, Vicente i García, Carmen (2011). *Medición en Ciencias Sociales y de la Salud*. Madrid: Síntesis.

American Educational Research Association, American Psychological Association i National Council on Measurement in Education (2014). *The standards for educational and psychological testing*. Washington: Autor.

Barbero, Isabel; Vila, Enrique i Holgado, Francisco Pablo (2008). La adaptació de los tests en estudios comparativos interculturales. *Acción psicológica*, 5(2), 7-16.

Elosua, Paula (2003). Sobre la validez de los tests. *Psicothema*, 15(2), 315-321.

Martínez Arias, María Rosario; Hernández, María José i Hernández, María Victoria (2006). *Psicometría*. Madrid: Alianza Editorial.

Muñiz, José (2018). *Introducción a la Psicometría. Teoría clásica y TRI*. Madrid: Pirámide.

Muñiz, José; Elosua, Paula i Hambleton, Ronald K. (2013). Directrices para la traducción y adaptación de los tests: segunda edición. *Psicothema*, 25(2), 151-157.

Ramada-Rodilla, José María; Serra-Pujadas, Consol i Delclós-Clanchet, George.L. (2003). Adaptación cultural y validación de cuestionarios de salud: revisión y recomendaciones metodológicas. *Salud pública de México*, 55(1), 57-66.

Bibliografía complementària

Moreira Mora, Tatiana Elena. (2008). El funcionamiento diferencial de los ítems: un asunto de validez y equidad. *Avances en medición*, 6, 5-16.

Tomás, Inés; González-Romá; Vicente i Gómez, Juana (2000). Teoría de respuesta al ítem y análisis factorial confirmatorio: dos métodos para analizar equivalencia psicométrica en la traducción de cuestionarios. *Psicothema*, 12(2), 540-544.

Rios, Joseph i Wells, Craig (2014). Validity evidence based on internal structure. *Psicothema*, 26(1), 108-116.

Wild, Diane; Grove, Alyson; Martin, Mona; Eremenco, Sonya; McElroy, Sandra; Verjee-Lorenz, Aneesa i Erikson, Pennifer (2005). Principles of Good Practice for the Translation and Cultural Adaptation Process for Patient-Reported Outcomes (PRO) Measures: Report of the ISPOR Task Force for Translation and Cultural Adaptation. *Value in health*. 8(2), 94-104.